

VOLKER KUTSCHER • **Lunapark**

VOLKER KUTSCHER 1962 doğumlu. Alman dili ve edebiyatı, felsefe ve tarih öğrenimi gördü. Gazetecilik yaptı. İlk polisiye romanını 1995'te Christian Schnalke'yle beraber yazdı, bunu biri yine aynı yazarla ortak olmak üzere iki roman daha izledi. Tanınmasını sağlayan, 2007'de çıkan *Islak Balık* oldu. *Islak Balık* (Cem Sey çevirisi) 2017'de, bu kitabın kahramanı Gereon Rath'ın ikinci vakasını ele alan *Sessiz Ölüm* (Gülçin Wilhelm çevirisi) 2018'de, üçüncü vaka *Goldstein* (Cem Sey çevirisi) ve dördüncü vaka *Vaterland Dosyası* (Gülçin Wilhelm çevirisi) 2019'da, beşinci vaka *Mart Şehitleri* (Cem Sey çevirisi) 2021'de İletişim tarafından yayımlandı. Gereon Rath'ın "vakalarına" dayanarak çekilen *Babylon Berlin* adlı dizi, dünya çapında ün kazandı.

Lunapark. Gereon Raths sechster Fall

© 2016, 2018 Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln

Bu kitabın yayın hakları Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 3101 • Dünya Edebiyatı 285

ISBN-13: 978-975-05-3239-9

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYAN Necdet Dümelli

KAPAK Suat Aysu

KAPAKTAKI KROKI "Lunapark auf einer Karte von", 1931

(1931 Yılından Bir Krokide Lunapark), 1931.

KAPAKTAKI KARTPOSTAL "Halensee, Lunapark-Terrassen"

(Halensee, Lunapark Taraçası), 1912.

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VOLKER KUTSCHER

Lunapark

Gereon Rath'ın Altıncı Vakası

Lunapark

Gereon Raths sechster Fall

ÇEVİREN *Gülçin Wilhelm*

Tüm dipnotlar çevirmene aittir.

Prolog

18 Mayıs 1934, Cuma

Önünden büyük şehrin parlak bina cepheleri kayarak geçiyordu; deri koltuğa iyice gömülmüştü. Daha iki saatlik yolu vardı. Berlin gecesinin ışık denizi, yerini yavaş yavaş Mark Brandenburg'un karanlığına bırakmak üzereydi. Yolun sağındaki ve solundaki ağaçlar farların ışığında bir beliriyor, bir kayboluyordu. Bu biteviye durumun huzur verici bir yanı vardı.

Adolf Osterberg, *Audi SS*'iyle gezmeye, arka koltukta oturup purosunu tütürerek düşüncelere dalmaya bayılıyordu. Hele bugün düşünecek öyle güzel şeyler vardı ki. Friedländer'le imzaladığı iş anlaşması için tatmin edici demek yetersiz kalırdı, memnuniyeti bunun da ötesindeydi. Bağladıkları iş ikisi için de kazançlı olacak, ikisine de birkaç aylık da olsa belli bir güvence sağlayacaktı. İş yemeğinin sonunda birer kadeh konyak içmişlerdi; Osterberg, içini saran memnuniyet duygusuna eşlik eden alkolün hoş sıcaklığını hâlâ hissediyordu.

Schulze sekiz silindirli aracı kullanırken çok rahattı. Genç şoför arabadan anlıyordu; tamir de onun işiydi. Her şeyden öte, cana yakın birisiydi. İnsan onunla vakit geçirmekten haz alıyordu. Bir şoförden daha da fazla ne beklenirdi?

Emilie ile çocuklar Ahrenshoop'taydı; şirkette işleri hallettikten, ertesi akşam ticari mümessili Leyboldt'a bütün talimatları verip iki

hafta boyunca dikkat etmesi gereken şeyleri tembihledikten sonra o da gidecekti yanlarına. Bir işgünü kalmıştı, ondan sonra ver elini tatil. İki hafta Baltık Denizi.

Ona bu güzel haberleri verdiğinde karısının yüzündeki ifadeyi hayal edip şimdiden seviniyordu. Yeni Almanya'da artık senin gibilere yer yok demiyorlar mıydı! Adolf Osterberg eski tüfeklerden, mücadeleciler bir tipti; yeni hükümette de böylelerine ihtiyaç vardı. Milliyetçiydi, aslında her zaman öyle olmuştu. Almanya bir tarafa, dünya bir tarafaydı, ülkesi karısından bile daha önemliydi. Karısı mı çok sevse de bu böyleydi.

Müdürlüğünü yaptığı yün dokuma atölyesinin işleri gayet iyi gidiyordu. Ara ara alevlenen dedikodulara pek aldırmazlığı yoktu. Yahudi olduğunu orada burada anlatmanın bir gereği var mıydı? Açık etmediğin sürece kimse sana dokunmuyordu. Hükümet bunun gibi daha birçok şeyi doğru yapmıştı. Hele komünistlere karşı tutumları...

Şoför dikiz aynasına bakıp duruyordu.

“Ne oluyor Johann? Bir sorun mu var?”

“Önemli bir şey değil müdür bey. Arkamızdaki *Hanomag* beni sinir etti, Spittelmarkt'tan beri peşimizde de.”

Osterberg, “Siz de biraz yavaşlayın, sollasın,” diyerek puro kutusuna uzandı. “Acelelerimiz yok.”

“Haklısınız müdür bey.”

Schulze'nin ayağını gaz pedalından çekmesiyle gerçekten de koyu mavi bir *Hanomag* Rekord geçti yanlarından. Osterberg sağına soluna göz gezdirdi, tam arkalarındaki otomobil hariç, yol bomboştur. Şehir merkezinden bayağı uzakta, Köpenicker Strasse üzerindeydiler. *Hanomag*, *Audi*'yi solladı, ancak birden cüretkâr bir manevrayla enlemesine yolun ortasında durdu. Schulze ani fren yapmak zorunda kaldı. Tekerlekler gıcırdamıştı.

Hanomag'dan dört tane adam indi, hepsi kahverengi üniformalıydı. Osterberg derin bir iç çekti. Şu anda bir bu eksikti. Arkadaki araba da durmuş, ondan da SA'lar inmişti. Resmen kısıpaca almışlardı onları. Osterberg puro kutusunu bıraktı; pek erken sevinmişti.

Kahverengi gömleklilerden sıpka, albenisi olmayan, üstünde

üniforma olmasa kendi halinde, zararsız bir muhasebeci denebilecek biri pencereyi tıklattı. Schulze arabanın camını indirdi.

“Ehliyet ve ruhsat.”

“Heil Hitler komutanım. Nedir sorun?”

“Ehliyet ve ruhsat.”

Schulze torpido gözünden istenenleri çıkarıp adama uzattı. SA belgeleri kontrol edip şüpheyile arabanın içine baktı.

“Schulze Johann. Siz misiniz?”

“Evet komutanım.”

“Ama araba Osterberg Adolf diye birine ait.”

“Şefim olur komutanım. Ben şoförüm yalnızca.”

“Benimle dalga mı geçiyorsunuz? Üstünüzdekinin SA üniforması olmadığını ben de görüyorum.”

Bölük komutanının yanındaki haydut görünümlü bir herif lafa girip, “Adolf mu?” dedi. “Adolf diye bir Yahudi domuzu, öyle mi? Olacak iş değil.”

Bölük komutanının bir bakışıyla adam hemen sustu.

Ardından otomobilin arkasına geçip içeriye oradan baktı. Osterberg kendi tarafındaki camı indirdi.

“Heil Hitler komutanım,” deyip, daracık mekânda olabildiği ölçüde sağ kolunu havaya kaldırdı.

“Adolf Osterberg siz misiniz?”

“Evet.”

“İnin arabadan lütfen.”

“Gerçekten gerekiyor mu? Ben...”

“İnin dedim.”

“Hayhay.”

Adolf Osterberg şaşkındı. Ne yapmış olabilirdi? Alman selamı vermiş, SA'ya hürmette kusur etmemişti. Bu adamlar komüne karşı en ön saflarda savaşmış, ona göre tamamen doğru hareket etmişlerdi. Böyle olduğu için de onların antisemitik sövgülerini rahatlıkla duymazdan gelebiliyordu. Yahudi olmak zaten öyle iftihar duyacağı bir şey değildi. Alman olmak onun için her zaman daha önemli olmuştu. Hatta Emilie için din bile değiştirmek istemiş ama kadın karşı çıkmış, o da vazgeçmişti. Zaten ikisi de dini bütün sayılmazdı. Hiç olmamışlardı.

Bölük komutanı, Osterberg inince, “Sizin gibi birisi nasıl oluyor da böyle şık bir arabayla dolaşabiliyor?” diye sordu.

“Benim gibi biri mi? Kusura bakmayın, ben fabrikatörüm. Bir yün dokuma atölyesinin müdürlüğünü yapıyorum. Çok da iyi işliyor. Cottbus’ta.”

“Arabınıza el koyuyorum.”

“Efendim?” Osterberg yanlış duyduğunu düşündü. “Bu saatte arabasız nasıl gideceğim Cottbus’a?”

“O konuda hiç endişeniz olmasın.”

Osterberg’in ismiyle ilgili uygunsuz espri yapan ve yaka apoletine bakılırsa takım çavuşu olduğu anlaşılan az önceki kaba saba SA, Schulze’ye doğru eğilerek, “Kulakların sağır mı Yahudi uşağı?” dedi. “Arabaya el konuldu. Aşağı.”

Osterberg’in şoförü sükûnetini bozmadan kapıyı açtı ve indi.

Kavga aradığı her halinden belli olan takım çavuşu, “Schulze pek Yahudi ismine benzemiyor,” dedi.

Schulze alçak sesle, “Ben Katolik’im,” dedi.

Osterberg, “İzninizle komutanım,” diye tekrar lafa girdi. “Biz sapına kadar, namuslu Almanlarız. Siz bu şekilde...”

Daha lafını bitirmemişti ki, takım çavuşu birden mide boşluğuna bir yumruk indirdi. Osterberg darbenin şiddetiyle iki büklüm oldu ve anında kusarak o güzelim akşam yemeğiyle konyağı Köpenicker Strasse’nin kaldırımına boca etti.

“Yahudi, adı Adolf, sapına kadar Alman olduğunu iddia ediyor. Kulaklarıma inanamıyorum. Ne kadar safkansın, pis Yahudi?”

Osterberg soluk soluğa yere çökmüş haldeyken takım çavuşu Schulze’ye doğru yöneldi. Şoför şefini korumaya kalkışınca iki SA kollarından kavradı.

Adam, “Demek Katolik’sin,” deyip tüm cüssesiyle karşısına dikilmişti. “Niye bu Yahudi domuzunun yanında çalışıyorsun?”

“Herr Osterberg, Yahudi domuzu değil, hem de dünyanın en iyi şefi.”

Osterberg şoförünün gösterdiği bu esaslı davranıştan duygulanmasına duygulanmıştı da, Schulze konuşmasa daha hayırlı olacaktı. Hâlâ yerdeydi; derken iki SA onu kolundan tuttuğu gibi kaldırıp ortalarına aldı. Tutuklu muamelesi yapılıyordu, ama akşam sa-

at onda Berlin sokaklarında arabayla dolaşmaktan başka ne suç işlemiş olabilirdi?

Takım çavuşu, “Şefin benim gözümde ne, biliyor musun?” dedi. Schulze’nin burnunun dibinde durmuş, gözlerinin içine bakıyordu. “Kuburdaki bok; sifonu çekip yok edeceksin.”

Vefakâr Schulze gene istifini bozmadı. Ancak cevap verme gafletinde bulundu.

“Şefimin senin gibi bir kara cahilin gözünde ne olduğu beni hiç ilgilendirmiyor.”

Takım çavuşu tepkisiz kaldı; anlaşılan söylenenlerin hakaret olduğunu anlayabilmesi için biraz zaman geçmesi gerekmişti. Ardından kocaman kafasını öne doğru yaklaştırdı bütünü gücüyle şoförün burun kemiğine kafa attı. Schulze’nin gözleri kaydı ve yere düştü. SA’lar tutmuyordu artık onu çünkü, geri geri gidip ağır çizmesiyle Schulze’nin kafasını tekmelemeye başlayan çavuşlarına yer açmışlardı. Şoförün kasketi havaya uçup kaldırıma düştü. Adam sanki yerde yanan ateşi söndürüyor gibi kâh hareketsiz yatan adamın etrafında dönüyor, kâh kafasını tekmeliyordu. Osterberg kemik kırılmasına benzer sesler duyuyordu, ama elinden bir şey gelmiyordu. Adamlar onu sıkı sıkı tutmuştu, kıpırdıyamıyordu.

“Bırakın adamcağızı artık,” diye bağırdı. “Öldüreceksiniz zavalıyı.”

Kimse dinlemiyordu.

Derken takım çavuşu sakinleşir gibi oldu. En azından Osterberg’e öyle gelmişti, ama çabucak yanıldığını anladı. İnsan azmanı dizlerinin üzerine çöktü, hareketsiz yatan, hırıltıyla soluyan, kan revan içindeki kurbanının üzerine eğilerek yüzüne dokundu. Savunmasız Schulze’yi alnından öpecekti sanki. Öpmedi. Dudaklarını uzatıp Schulze’nin sağ gözünü vantuzladı. O andan itibaren SA’lar kendisini sıkı sıkı tuttuğu için müdahale edemeden çaresiz tanıklık etmek zorunda kalacağı şeyler, Adolf Osterberg’in hayatında yaşadığı en korkunç şeylerdi.

BİRİNCİ BÖLÜM

Luna Plena

*28 Mayıs 1934, Pazartesi ile
7 Haziran 1934, Perşembe arası*

Lester Freamon: A life, Jimmy, you know what that is? It's the shit that happens while you're waiting for moments that never come.¹

– THE WIRE, SEZON 3, BÖLÜM 9, “SLAPSTICK”

1

Telefon gelir gelmez hemen çıkmıştı, geldiğinde gördüğü manzara o yüzden şaşırtmıştı onu. İki tane yeşil emniyet müdürlüğü arabası, toplum polisine ait bir zırhlı araç, Doktor Karthaus'un bordo *Horch*'u, bir de Cinayet'in parlak siyah arabası Gartenstrasse'de kaldırımında yüksek bir tuğla duvarın gölgesinde yan yana park edilmişti. Birkaç metre ileride, tren köprüsünün altındaki o yan gölgelik yere o kadar çok toplum polisi koymuşlardı ki, Rath mavi üniformalarının arkasında ne olup bittiğini görmekte zorlanıyordu. *Buick*'ini diğer otomobillerin yanına park edip arabadan indi.

Tatsız bir havaydı, şehrin üzerine gri bulutlar çökmüştü. Rath paltosunun cebinden sigara tabakasını çıkarıp bir *Overstolz* yaktı ve etrafa göz gezdirdi. Sağ tarafta harabeye dönmüş apartmanlar,

¹ Lester Freamon: Yaşam, Jimmy, nedir bilir misin? Sen asla gelmeyecek anları beklerken olup biten şeylerdir.

solunda ise Stettin İstasyonu'nun işletme sahasını dünyanın geri kalanından ayıran duvar yükseliyordu. Önünde ise ufku tamamen kapatan, çelikten heyula gibi bir tren köprüsü uzanıyordu. Liesen Köprüsü'ne, üzerinde inşa edildiği sokaklardan birinin ismi verilmişti ama bu isim, keyifsiz bir tanrı tarafından sinirle evlerin ortasına fırlatılmış gibi duran bu siyah-gri kazulete hiç yakışmıyordu, fazla yumuşaktı. Özetle burası oldukça sevimsiz bir yerdi: aşağıda apartmanlar, sanayi binaları, mezarlıklar, yukarıda ise birkaç dakikada bir kulakları sağır eden aşırı bir gürültüyle Stettin İstasyonu'na takur tukur giren trenler.

Olay yeri anlaşılan tam bu köprü'nün altıydı; bir düzine toplum polisi orada bir zincir oluşturmuştu. Sivil kıyafetli iki adam, kıdemli başpolisle konuşuyordu; biri Nuh Nebi'den kalma bir fotoğraf makinesiyle ayaklığını sırtlamış, diğeri ise not defterini çıkarılmıştı. Kriminal Sekreter Paul Czerwinski ve Komiser Adayı Andreas Lange'ydi bunlar, yani bugünkü operasyondaki adamları. Kriminal Polis Laboratuvarları Dairesi ile Toplum Polisi'nin kaç adamla geldiğine bakılırsa, iki kişi azdı tabii.

Rath uykusuzdu. Gece kâbuslarını istila eden cinler, yani ölümlerine neden olduğu ve ona rahat vermeyen insanlar kapısını çalmıştı yine. Her dolunayda mezarlarından çıkıyor, rüyalarına giriyorlardı.

Sigaranın dumanıyla birlikte serin sabah havasını içine çekti ve diğerlerine doğru yöneldi. Onu ilk gören Lange oldu; komiser adayı iki parmağını şapkasının kenarına götürerek onu selamladı. Czerwinski ne olduğuna bakmak için dönünce sırtındaki ayaklıkla neredeyse bir toplum polisine çarpacaktı. Adam son anda eğilerek kurtuldu. Rath böyle bir sahneyi en son sinemada, bir *Laurel ile Hardy* filminde gördüğünü düşündü; demek ki böyle şeyler gerçek yaşamda da oluyordu.

Gece, köprü'nün altına sıkışıp kalmıştı; orası hâlâ kapkaranlıktı. Rath çelik yapının gölgesine girer girmez sıcaklığın birkaç derece azaldığını hissetti.

Arkadaşlarının yanına geldiğinde, "Amma seferberlik," dedi. "Gören de Çin İmparatoru öldü filan sanacak."

Kimse tepki göstermedi. Lange hafifçe öksürerek gözlerini yere

indirdi, Czerwinski ise ne olduğu anlaşılmayan bir şeyler mırıldanıp ağırlığını bir ayağından öbürüne vermeye devam etti. Üniformalı memur, kıdemli başpolis ile komiser arasındaki rütbe farkının elverdiği ölçüde kötü bir bakış fırlatmıştı. Rath, toplum polislerinin omuzlarının üzerinden olay yerine bakınca, vaziyeti anladı. Köprü'nün altında lalettayin atılmış kanlı bir çuval gibi yatan cesedin üzerinde kahverengi SA üniforması vardı.

Rath, toplum polisine kimliğini gösterdi. “Ne çok adamla gelmişsiniz,” dedi.

“Tedbirli olmak lazım, burası hâlâ kızıkların elinde. Milli devrimden beri bir ölçüde asayiş sağlandı, ama kızıklar saklandıkları deliklerden çıkarsa kan gövdeyi götürür.”

“Bu konuda tecrübeleriniz herhalde.”

Toplum polisi, “53. Karakol,” dedi, sanki bu her şeyi açıklamaya yetermiş gibi. “Az ileride, Voltastrasse’de. Topun ağzında olduk hep.”

Rath, “Anlaşılan bu sefer topun ağzında olan başka biri daha varmış,” dedi cesedi işaret ederek.

Demiryolu köprüsünün gölgesinde kaldırımın ortasında yatan maktul SA’yı çok kötü benzetmişlerdi; zavallının bütün kemiklerini kırmış olacaklar ki, kolları ve bacakları anormal biçimlerde dönmüş, kıvrılmıştı. Suratında yaralar vardı; burnu kırık, kan içindeydi. Etil üst dudağı patlamıştı, bazıları eksilmiş dişleri görünüyordu. Mucize eseri, içinde dehşet ifadesinin kalakaldığı kocaman açılmış gözlerine, bir miğfer gibi çenesinin altında tutturulmuş SA kepine bir şey olmamıştı. Kep öyle oturaklı duruyordu ki, adam sanki az sonra içtimaya çıkacaktı. Üniformanın geri kalan kısmı için ise bunu söylemek mümkün değildi. Kahverengi kumaş yırtık pırtıktı; üzerinde yer yer kan lekeleri vardı. Bacağının arasında koyu bir su çizgisi oluşmuştu; adam ölüm kalım mücadelesi sırasında altına kaçırması olmalıydı.

Cesedin başucundaki tuğla duvarda beyaz boyayla büyük harflerle “İŞÇİLER DİRENİN! KAHROLSUN HITLER FAŞİ” yazılıydı; yazanın Berlinli emekçilere mesajı yarım kalmıştı.

O emekçilerden bir tanesi şu anda iki toplum polisinin arasında durmuş, elindeki kasketiyle oynuyor, duvardaki slogana ve ce-

sede bakmamak için elinden geleni yapıyordu. Polisler adama kelepçe takmıştı.

Rath polis kordonunu geçip yanlarına gitti. Lange arkasından gelirken Czerwinski fotoğraf makinesini hazırlamaya başladı.

Rath toplum polislerine, “Zanlımız mı?” diye sordu.

Daha üniformalılar ağzını açmadan işçi konuşmaya başladı; Berlin şivesiyle hızlı hızlı, heyecanla anlatıyordu: “Komiserim, yemin ederim, benim hiç alakam yok. Yoksa karakola gider miydim? Arkadaşlar ve ben, biz sadece bulduk onu. Çoktan ahireti boylamıştı.”

“Cesedi bulup haber veren sizsiniz yani?”

İşçi başıyla evet dedi.

Rath işçiyi kolundan tutan kıdemli başpolise, “Adam tanık, niye kelepçe taktınız?” diye sordu.

“Tedbir komiserim. Bunlara güben olmaz.”

“Her işçi kızıl mı sizin gözünüzde? Çözün o kelepçeyi.”

Kıdemli başpolis ceketinin cebinden isteksizce küçük bir anahtar çıkardı.

Rath işçiyeye, “Cesedi ne zaman buldunuz?” diye sordu.

Beriki kan dolaşımını hızlandırmak için kollarını sallarken, “Beş buçuğa geliyordu. Hava aydınlanmak üzereydi,” dedi.

Rath not alıyordu. “Sözünü ettiğiniz çalışma arkadaşlarımız nerede?”

“Nerede olacaklar? İşteler tabii. Vardiyaya yetişiyorduk.”

“Nerede?”

Adam doğru istikametini gösterdi. “Şurası, AEG. Fakat ben karakola gittim.” Omuzlarını kaldırdı. “Haberi kim verecek diye aramızda kura çektik.”

“Kura mı çektiniz? Neden hep birlikte gitmediniz? Sonuçta arkadaşlarınız da birer cinayet vakası tanığı, öyle sıvışmak olmaz. Sizin haberiniz yok mu bundan?”

“Bizim öyle çalışmayıp saatlerce sallanma gibi bir lüksümüz yok.” İşçi, toplum polislerine sert bir bakış fırlattı. “Sadece görevini yapmış bir vatandaşın böyle bir davranışa maruz kaldığını görünce, keşke kurada kaybeden ben olmasaydım diyorum şimdi.”

“Biz işvereninizi bilgilendiririz, merak etmeyin. Ama iş arkadaşlarınızla konuşmamız lazım. İsim ve adresler vardır sizde.”

“Vereyim. Bizim gizlimiz saklımız yok.”

“İyi.” Rath arkasına döndü. “Lange?”

“Komiser?”

“Beyefendinin ifadesine siz devam edin.”

“Adım Egerland,” dedi işçi.

“Tanık Herr Egerland’ın ifadesine siz devam edin lütfen.”

Andreas Lange her zamanki disipliniyle not defterini çıkarmıştı bile. Kale’de kriminal asistan olarak işe başlayan ve bu arada aday komiserliğe terfi eden Lange, bir yıldır Rath’la birlikte çalışıyordu. Bu işbirliğinin bayağı faydası olmuştu; ömür boyu memurluğa atanmasının önünde artık hiçbir engel görünmüyordu. Rütbesinin önündeki “aday” lafı kalkar kalkmaz başka bir ofise geçecekti; Rath’ın ondan sonra kendisine yeni birisini bulması gerekiyordu. Gereon Rath koskoca Emniyet’te terfi etmeyen tek memur olabilir miydi? Sosyal demokratlar onu bile atlamıştı sanki; Nazi Magnus von Levetzow emniyet müdürü olduğunda ise hiç şansı kalmamıştı.

Yıllardır kriminal sekreterlikten bir dirhem yükselmemiş Paul Czerwinski gibi olmasını kaderi? O anda fotoğraf makinesiyle boğuşmakta olan Czerwinski ölçü değildi gerçi. Ölçü, baba Rath’tı; Engelbert Rath, zamanında yirmi sekiz yaşında Köln polis teşkilatının en genç başkomiseri olmuştu. Bu arada artık babasının da Köln Emniyet Müdürlüğü’ndeki yıldızı sönmek üzereydi. Her ne kadar Engelbert Rath, eski Köln Belediye Başkanı Konrad Adenauer’le olan yakın arkadaşlığından bayağı istifade etmiş olsa da bu yakınlık sonunda yine kendi başını yakmıştı. Rütbesi indirilmemiş, istifaya zorlanmamıştı; tam maaşını da alıyordu ama Engelbert Rath’ın ne Köln polis teşkilatında ne de siyasette forsu kalmıştı.

Belki de böyle zamanlarda insanın hırslı olmaması iyi bir şey diye düşündü Rath. Kamerayı nihayet hazır hale getiren Paul Czerwinski gibi olacaktın belki. Kriminal sekreter ne olsa soğukkanlılığı elden bırakmıyordu. Czerwinski önce duvardaki sloganı çekmişti; henüz maktulün başında Olay Yeri İnceleme Ekibi’nin adamları duruyordu.

Bizzat Kronberg çökmüştü cesedin yanına; olay yeri inceleme ekibi için de bir SA’nın ölümü ciddiye alınacak bir meseleydi. Kri-

minal Polis Laboratuvarları Dairesi Şefi, Rath'ı görünce doğrulup ayağa kalktı.

“Hayırlı sabahlar Komiser.”

“Bu durumda... Bilmem ki... Yerinde bir laf mı...” Rath cesedi işaret ediyordu.

“Yani, Heil Hitler demek istemiştin.”

Kronberg resmen paniğe kapılmıştı. Halbuki Rath onu selamından ötürü yermeyi filan aklından geçirmemişti. Herkesin sinirleri laçkaydı. Böyle görmüş geçirmiş bir şube müdürü bile yanlış bir şey yapmaktan korkuyordu.

Rath, son aylarda alışkanlık haline getirdiği o özensiz, lalettayin Hitler selamıyla karşılık verdi; “Heil,” diye bir şey geveledi ağzında. Şimdiye kadar bu şekilde idare etmişti; memurlara şart koşulan selamı kendi “stilince” uyguladığında birileri birkaç kez ters ters bakmış, ama onun dışında pek bir tepki görmemişti. Ayrıca diğer memurların yaptığı gibi hazır ola geçip kolunu kaldırmamak ona iyi geliyordu. Bu selamı hiç vermezse kendini daha da iyi hissediyordu, ama bu her zaman mümkün olmuyordu işte.

Kronberg, “Gennat yok mu?” diye sordu.

Berlin polis teşkilatındaki cinayet şubesinin kurucusu ve başı olan Kriminal Müdür Ernst Gennat, olay yerlerine gelmemeyi epeydir âdet edinmişti. Cüssesi, daha çok da ağırkanlılığı yüzünden milletin “Buda” lakabını taktığı Gennat, vakalarını oturduğu yerden çözmeyi tercih ediyordu; masasındaki en önemli geçreçler bir fincan çay, bir dilim de frenküzümlü pastaydı. O yüzden Kronberg'in onu sorması biraz tuhaftı ve büyük olasılıkla maktulün üstündeki üniforma yüzündendi; Rath olay yerini ablukaya alması için 53. Karakol'un bu kadar polis göndermiş olmasını da buna bağlıyordu.

Rath, “Korkarım benimle yetinmek zorunda kalacaksınız müdür bey,” dedi. “Lange ve Czerwinski'yi tanıyorsunuz, daha fazla adamım yok.”

Kronberg başını sallayıp Rath'a bir para cüzdanı uzattı.

“Cesedin üzerinde bulduk. Parmak izlerine bakacağız. İsterse-niz fotoğrafını çekebilirsiniz artık.”

Rath kahverengi deri cüzdanı açıp içindeki paraya baktı; iki on-

luk, üç de yirmilik vardı. “Gasp değil herhalde,” dedi ve cüzdanı karıştırmaya devam etti. Kronberg müstehzi gülümsedi. Cüzdan-
dan biraz da bozuk para, ayrı bir bölümünden son derece düzgün
yerleştirilmiş iki tane on feniklik pul, bir de SA kimliği çıktı.

Rath kimliği açıp, küçük çocukları yiyen bir canavar gibi poz
vermiş maktulün resimdeki yüzüne baktı. Haydut gibi bir herif-
ti; herhalde sivil yaşamında ya hamallık yapıyordu ya da işinin eh-
li bir boksördü. Rath cesedin boyunu posunu kestirmeye çalış-
tı. Uzun ve iriyarıydı; karanlıkta karşısına çıkırsa insanın korkacağı
cinsten biri olmalıydı.

Kimlikte adının Horst Kaczmarek olduğu yazıyordu; rütbesi SA
takım çavuşuydu, iki yıldan beri de Wedding'deki 101. SA Birli-
ği üyesiydi.

Rath, “101. birliğin lokali neresi acaba?” diye sordu; Kronberg
süngüsü düşük, omuzlarını kaldırdı. Bu bilgi boşluğu yüzünden
utanıyordu sanki.

“Komiserim izninizle,” dedi toplum polislerinden biri ve batı-
yı gösterdi. “Bestmann Birahanesi, Boyenstrasse, on bir numara.”

Rath adresi not etti. Kaczmarek'in evini kimseye sorması gerek-
miyordu, şehir haritasına da ihtiyacı yoktu. Gartenstrasse 74, ce-
sedin bulunduğu yere pek yakındı. Altında buldukları heyu-
la gibi tren köprüsüne gelirken en son apartmandı. Durum açtı:
Takım Çavuşu Kaczmarek lokalden çıkıp eve gidiyorken öldürül-
müştü. Acaba duvarlara slogan yazan komünist bir yeraltı örgütü-
ne mi çatmıştı? Büyük ihtimalle öyleydi, ama Rath yıllar boyu Er-
nst Gennat'ın yanında hiçbir şey öğrenmediyse bile şunu öğren-
mişti: Acele sonuç çıkarmak iyi değildi.

Gece ne olup bittiği konusunda kafa yormaya devam ederken
üzerlerinden gümbür gümbür bir tren geçti; öyle bir gürültü çıka-
rıyordu ki, diğer seslerin kulağına ulaşması imkânsızdı. Kendi dü-
şüncelerini bile aklında tutamıyordu.

Bir sigara daha yakıp etrafına bakındı. Czerwinski fotoğraf ma-
kinesini kurmuş, cesedin resimlerini çekmeye başlamıştı. Kron-
berg adamlarıyla konuşuyordu. Kriminal laboratuvar görevlilerin-
den biri, duvarda yazılı sloganın boyasından örnek alıp bir tene-
ke kutuya koydu; başka bir meslektaş, yerde, cesedin yakınında-

ki büyükçe bir boya lekesini numune almak üzere kazımakla meşguldü. Lange, tanık Egerland'la konuşuyor, mavi üniformalı toplum polisleri ciddi pozlarda etrafta dolaşıyordu. Doktor Karthaus'un polis arabalarının ortasında duran kırmızı *Horch*'u bulutların arasından yavaş yavaş çıkan güneş ışığında pırl pırl parladığı halde, adli tabibin kendisi ortalarda yoktu. Karthaus, cesedin yanına en son yaklaşırlan kişi olduğu halde, olay yerine de en önce hep o gelirdi. Ancak Kriminal Laboratuvar görevlileri işlerini bitirdikten, ölünün bulunduğu pozisyonda fotoğrafı çekildikten sonra inceleyebilirdi cesedi. Bir kerecik göz attıktan sonra atıl kalmaya mahkûm olan doktor, zamamı sigara içerek geçirirdi; olay yerinin herhangi bir köşesinde elinde sigara bekler dururdu. Ama bugün Rath hiçbir yerde görememişti onu; adli tabibin durduğu yer genelde üflediği dumanın halkalarından belli olurdu, onlar bile görülmüyordu.

Çelik köprü'nün üzerindeki gümbürtü duyularına öylesine hâkim olmuştu ki, Rath büyük bir süratle gelerek, Gartenstrasse'deki bütün polis araçlarını geçip, polis zincirini yarmasına ramak kala toplum polislerinin önünde zıncı diye duran siyah *Mercedes*'i fark etmemişti. Köprüden geçen trenin çıkardığı gürültü olmasa ani frende *Mercedes*'in tekerleklerinin gıcirtısı kesin duyulurdu. Gıcır gıcır, son model bir limuzindi bu.

Kriminal laboratuvar görevlileri bir an durmuş, Czerwinski fotoğraf makinesinden kafasını kaldırmış, Lange elindeki not defterini indirmiş, tek tanıkları AEG işçisi Egerland bile geleni görmek için boynunu uzatıp bakmıştı. Otomobilden ilk bakışta kriminal memuru andıran siyah takım elbiseli iki adam indi. Mavi üniformalı toplum polisleri kimliklerine bakmadan şeridi kaldırarak olay yerinin yolunu açtılar. Adamlardan biri durup toplum polisleriyle konuşurken diğeri cesede doğru yürüyerek görevli komiserin yanına geldi. Rath kendisine yaklaşan bu kişinin yüzünde gülümsemeye benzer bir şey görür gibi oldu, ama yanılıyor da olabileceğini düşündü.

Reinhold Gräf daha tam yanına gelmemişti ki, "Reinhold," dedi, "rolünü muhteşem oynadın."

"Heil Hitler."